

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας: Πλαίσιο πολιτικής για την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα της ΕΕ — Προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής

(2006/C 229/04)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του κοινοτικού προγράμματος της Λισσαβώνας: Πλαίσιο πολιτικής για την ενίσχυση του μεταποιητικού τομέα της ΕΕ — Προς μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση της βιομηχανικής πολιτικής, COM(2005) 474 τελικό·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 12^{ης} Οκτωβρίου 2005 να ζητήσει από την ΕΤΠ γνωμοδότηση για το ανωτέρω θέμα, σύμφωνα με το άρθρο 265 παράγραφος 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ την απόφαση του Προέδρου της τής 10^{ης} Νοεμβρίου 2005 να αναθέσει την κατάρτιση σχετικής γνωμοδότησης στην επιτροπή «Οικονομική και κοινωνική πολιτική»·

ΕΧΟΝΤΑΣ ΥΠΟΨΗ το σχέδιο γνωμοδότησης Cdr 39/2006 rev. 2 που υιοθετήθηκε από την επιτροπή «Οικονομική και κοινωνική πολιτική» στις 6 Απριλίου 2006 (εισηγητής: ο κ. **Onno Hoes**, Μέλος του Κοινοβουλίου της επαρχίας Noord-Brabant (NL/ALDE))·

ΕΚΤΙΜΩΝΤΑΣ ΟΤΙ:

- 1) Η ανάπτυξη μιας ανανεωμένης και σύγχρονης βιομηχανικής πολιτικής στην Ευρώπη, προσανατολισμένη στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας, αποτελεί σαφώς μία από τις ύψιστες προτεραιότητες της στρατηγικής «Οικονομική μεγέθυνση και απασχόληση». Η σχετική προβληματική αφορά πράγματι όλες τις περιφέρειες της ΕΕ και η δυναμική των αντίστοιχων διεργασιών είναι σημαντική και εξαιρετικά ισχυρή. Η ΕΤΠ εκφράζει, συνεπώς, την ιδιαίτερη ικανοποίησή της για τις φιλόδοξες προτάσεις της Επιτροπής, αλλά και για την πρόθεσή της να λάβει δραστικά μέτρα προκειμένου να διευκολύνει τις αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.
- 2) Λόγω της ταχύτητας με την οποία σημειώνονται οι αλλαγές στην παγκόσμια οικονομία, επείγει να αναληφθεί δράση διότι η ανταγωνιστική θέση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας υφίσταται τεράστιες πιέσεις. Εξίσου μεγάλη είναι και η πίεση που, κατ' επέκταση, ασκείται στην ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική προκειμένου να αυξήσει τον ρυθμό και την αποφασιστικότητα με την οποία ανανεώνεται. Η ΕΤΠ εκτιμά το γεγονός ότι η Επιτροπή ζήτησε από τις επιχειρήσεις πολλών κλάδων να δεσμευτούν ότι θα συμβάλουν στο έργο αυτό, πράγμα που επέτυχε, αλλά διερωτάται αν αυτό αρκεί ως αφετηρία για την ανάληψη δράσης. Στο πλαίσιο του διεθνούς οικονομικού ανταγωνισμού, η Ευρώπη αναπτύσσει τη μελλοντική της δύναμη κυρίως σε ορισμένες ανταγωνιστικές περιφέρειες οι οποίες χαρακτηρίζονται στην παρούσα γνωμοδότηση με τον αγγλικό όρο 'valleys' («κοιλιάδα»), κατά το πρότυπο της γνωστής 'Silicon Valley' και βασίζονται στη φιλοσοφία του Διεθνούς Οικονομικού Φόρουμ. Οι ευρωπαϊκές αυτές «κοιλιάδες», οι οποίες αναπτύχθηκαν πάνω στα θεμέλια των παλαιών βιομηχανιών και βιομηχανικών κλάδων, αποτελούν την κινητήρια δύναμη του μέλλοντος που θα οδηγήσει σε οικονομική και κοινωνική ανανέωση.
- 3) Παραδείγματα αποτελούν οι περιφέρειες της Στοκχόλμης, του Κέιμπριτζ, της Βαυαρίας, του Ροδανού/Άλπεων, της Νοτιοανατολικής Ολλανδίας, καθώς και αναδυόμενες περιφέρειες, όπως οι περιφέρειες του Värmland, της Ρίγας και της Σαξονίας-Άνχαλτ. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να θέσει την έννοια αυτή στο επίκεντρο της νέας της ατζέντας για την ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική και να επωφεληθεί αποτελεσματικότερα από την δημιουργία περιφερειακών οικονομικών συμπράξεων στην Ευρώπη. Αυτό προϋποθέτει, ωστόσο, ότι οι τρέχουσες προτάσεις θα πρέπει να καταστούν πολύ αποτελεσματικότερες, καθώς αυτή τη στιγμή περιορίζονται απλώς στην εξασφάλιση των «βασικών προϋποθέσεων» και συνεπώς δεν προσφέρουν κανένα κίνητρο για ανανέωση. Έχει, κυρίως, ουσιαστική σημασία τα μέτρα που θα αποτελούν τον πυρήνα της νέας ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής να ενθαρρύνουν τις διατομεακές εξελίξεις με άξονα νέους συνδυασμούς τεχνολογίας-προϊόντος-εμπορίας.
- 4) Η ΕΤΠ διατυπώνει στην παρούσα γνωμοδότηση συγκεκριμένες προτάσεις με στόχο να αυξηθεί σημαντικά η αποτελεσματικότητα των μέσων που διαθέτει η ΕΕ και να προωθηθεί δυναμικότερα η ολοκλήρωσή τους. Ήδη κατά την επερχόμενη γερμανική Προεδρία στο Συμβούλιο, θα πρέπει να τεθούν στέρεες βάσεις για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η ΕΤΠ απευθύνει έκκληση προς την Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προτείνουν μία νέα δυναμική πολιτική.

υιοθετήσε, κατά την 65^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 14^{ης} και 15^{ης} Ιουνίου 2006 (συνεδρίαση της 14^{ης} Ιουνίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Οι απόψεις της Επιτροπής των Περιφερειών

Διατομεακές προτάσεις

1.1 Στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής διατυπώνονται οι εξής επτά προτάσεις για την ανάληψη διατομεακών πρωτοβουλιών με στόχο την αντιμετώπιση των κοινών προκλήσεων που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι διάφορες ομάδες βιομηχανιών και την ενίσχυση της συνέργιας μεταξύ των διαφόρων τομέων πολιτικής:

- μία πρωτοβουλία για τη ρύθμιση της προστασίας των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας,
- μία ομάδα υψηλού επιπέδου για την ανταγωνιστικότητα, την ενέργεια και το περιβάλλον,
- μέτρα στον τομέα της πρόσβασης στην αγορά (στις διεθνείς αγορές),
- ένα νέο πρόγραμμα νομοθετικής απλοποίησης,
- βελτίωση των τομεακών ειδικεύσεων (πιο ειδικευμένο προσωπικό),
- διαχείριση των διαρθρωτικών αλλαγών στη βιομηχανία,
- ολοκληρωμένη προσέγγιση της έρευνας και της καινοτομίας.

1.2 Όλα αυτά τα μέτρα, χωρίς εξαίρεση, έχουν μεγάλη σημασία για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών βιομηχανιών. Η ΕΤΠ, συνεπώς, υποστηρίζει σε γενικές γραμμές αυτές τις προτάσεις. Από την πλευρά της, ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στα μέτρα διαχείρισης των διαρθρωτικών αλλαγών στη βιομηχανία, καθώς και στο νέο πρόγραμμα για την απλούστευση της νομοθεσίας. Το θέμα αυτό έχει θεμελιώδη σημασία σε αυτό το πλαίσιο: η ΕΕ πρέπει να επιδιώξει την υποστήριξη και τη διευκόλυνση μιας νέας βιομηχανικής πολιτικής η οποία να απορρέει από τις περιφέρειες. Η ανταγωνιστικότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να τεθεί στο επίκεντρο της συζήτησης για τον τρόπο αντιμετώπισης των προκλήσεων και την αξιοποίηση των ευκαιριών που περιλαμβάνει η παγκοσμιοποίηση, ώστε να διασφαλιστεί η ευμάρεια των παιδιών μας. Απορρίπτουμε κάθε απηρχαιωμένη πολιτική προστατευτισμού που επιδιώκει την διατήρηση παλαιών κεκτημένων. Πρωτοβουλίες όπως η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με τη δημιουργία ταμείου για την αντιμετώπιση των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης δεν πρέπει να αξιοποιούνται για προστατευτικούς αλλά για αναπτυξιακούς σκοπούς, όπως π.χ. για την παροχή επαγγελματικής κατάρτισης σε νέους τομείς με προοπτικές.

1.3 Η ΕΤΠ ζητεί να καταβληθούν προσπάθειες ώστε να εξασφαλιστεί η ύπαρξη συνοχής με την περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την καινοτομία, η οποία, και αυτή, επιδιώκει την προώθηση της συγκρότησης συσπειρώσεων (clusters) και νέων μορφών συνεργασίας. Στην Ευρώπη υπάρχουν ήδη αρκετά καλά παραδείγματα συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των περιφερειών αναφέρουμε, για παράδειγμα, το Πρόγραμμα δράσης για την καινοτομία (2005-2010) της ολλανδικής επαρχίας Noord-Brabant με τίτλο «Connecting, creating and enabling winners».

1.4 Η διατύπωση διατομεακών προτάσεων, συγκεκριμένα, παρέχει τη δυνατότητα ανάπτυξης μιας σύγχρονης και πιο ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής. Υπό το πρίσμα αυτό, θα αναφερθούμε κατωτέρω εν συντομία σε μερικά από τα προτεινόμενα μέτρα, εφιστώντας ιδιαίτερα την προσοχή στο γεγονός ότι είναι απαραίτητο να αξιοποιηθεί κάθε ευκαιρία προκειμένου να καταστεί δυνατό να διαμορφωθεί μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Ομάδα υψηλού επιπέδου για την ανταγωνιστικότητα, την ενέργεια και το περιβάλλον

1.5 Η ενέργεια και το περιβάλλον θα αποτελέσουν κατά τα προσεχή έτη ζητήματα προτεραιότητας για την υφήλιο.

Η Επιτροπή πρέπει να επιδιώξει την ανάπτυξη ενός κλίματος όπου οι απειλές θα μπορούν να μετατρέπονται σε δυνατότητες. Τα πεδία ενέργειας και το περιβάλλον παρέχουν ενδιαφέρουσες νέες ευκαιρίες και προοπτικές για την ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της βιομηχανίας και της έρευνας.

Η προσέγγιση αυτή θα συμβάλει ώστε η ενέργεια και η βιώσιμη ανάπτυξη (πιο φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα και συστήματα παραγωγής) να μην αντιμετωπίζονται ως μεμονωμένοι τομείς, αλλά ως αναπόσπαστο μέρος της βιομηχανικής πολιτικής και της πολιτικής για την προώθηση της καινοτομίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην ανάπτυξη των εναλλακτικών πηγών ενέργειας. Το κόστος της ενέργειας αποτελεί σημαντικό στοιχείο του κόστους παραγωγής που καταβάλλει η ευρωπαϊκή βιομηχανία. Η ΕΤΠ απευθύνει έκκληση προς τα κράτη μέλη να μεριμνήσουν για τη βελτίωση των δυνατοτήτων διασύνδεσης, ώστε η ελευθέρωση της αγοράς ενέργειας να επιτρέπει στις βιομηχανίες να μπορούν να αγοράζουν φυσικό αέριο και ηλεκτρικό ρεύμα από οπουδήποτε στην Ευρώπη. Ένας τρόπος με τον οποίο θα μπορούσαν να διασφαλιστούν στον τομέα αυτό ίσοι όροι ανταγωνισμού είναι να γίνουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μέτοχοι επιχειρήσεων παροχής ενέργειας.

Βελτίωση των ειδικεύσεων των επιμέρους βιομηχανικών τομέων

1.6 Η ΕΤΠ τονίζει ότι η νέα βιομηχανική πολιτική πρέπει να ειδικωθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισαβώνας και της παγκοσμιοποίησης. Οι διεργασίες αναδιάρθρωσης στις επιμέρους περιφέρειες και χώρες είναι αποτέλεσμα της εξέλιξης αυτής. Όπως υπογραμμίστηκε στη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για τις αναδιρθρώσεις και την απασχόληση (CdR 148/2005 fin), είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η ορθή διαχείριση της αναδιάρθρωσης (πρβλ. σχετικά το σημείο 1.2 όπου αναφέρεται ότι το προτεινόμενο ταμείο για την προσαρμογή στην παγκοσμιοποίηση θα πρέπει να αξιοποιηθεί για αναπτυξιακούς και όχι για προστατευτικούς σκοπούς). Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάληψη δέσμευσης εκ μέρους της ΕΕ είναι να διασφαλίζεται η προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η οποία θα πρέπει να αποτελεί τη βάση μιας πιο λειτουργικής και ευέλικτης ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας. Είναι σκόπιμο να εστιαστεί η συζήτηση ακόμη περισσότερο στο θέμα προτεραιότητας «κοινωνική καινοτομία», το οποίο μας απασχολεί σε αυτό το πλαίσιο. Το ζητούμενο είναι να απαντηθεί το ερώτημα με ποιο τρόπο οι ευρωπαίοι εργαζόμενοι οπουδήποτε επιπέδου θα μπορούν να προσαρμόζονται καλύτερα στις συχνά δραστηρές αναδιρθρώσεις χωρίς να πέφτουν θύματα της διαρθρωτικής ανεργίας.

1.7 Η αύξηση της παραγωγικότητας, του ποσοστού απασχόλησης και της κινητικότητας αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για να είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση ανταγωνιστική. Το γεγονός αυτό πρέπει να λαμβάνεται σε μεγαλύτερο βαθμό υπόψη, τόσο στο πλαίσιο των εθνικών πολιτικών των κρατών μελών όσο και των προγραμμάτων και των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ. Επίσης, θα πρέπει να διευρυνθούν οι δυνατότητες προσέλκυσης ατόμων με υψηλό επίπεδο κατάρτισης (για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα) στην ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Πρόκειται για μία μορφή ελευθέρωσης της αγοράς η οποία συμβάλλει, και αυτή, στην ανταγωνιστικότητα της Ευρώπης.

Δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας

1.8 Η ΕΤΠ σημειώνει ότι ορισμένοι σημαντικοί τομείς της ευρωπαϊκής μεταποιητικής βιομηχανίας εξακολουθούν να παρουσιάζουν αξιόλογα πλεονεκτήματα έναντι των ανταγωνιστών τους, αλλά η παγκοσμιοποίηση ενδέχεται να έχει αρνητικές συνέπειες και για αυτούς. Η παροχή επαρκούς προστασίας στην διανοητική και βιομηχανική ιδιοκτησία έχει ζωτική σημασία για την διατήρηση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Η ύπαρξη προστασίας στον τομέα της διανοητικής ιδιοκτησίας ενθαρρύνει την ανάληψη καινοτόμων δράσεων και την ανάπτυξη καινοτόμων μορφών επιχειρήσεων. Το ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να προσαρμοστεί στις ραγδαίες τεχνολογικές και κοινωνικές μεταβολές. Η νομοθεσία στον τομέα αυτό πρέπει να είναι σαφέστερη και να προσφέρει νομική ασφάλεια. Οι ρυθμίσεις πρέπει να θεσπίζονται και να εφαρμόζονται τόσο σε ευρωπαϊκό (κοινωνική νομοθεσία) όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο (ΟΠΕ, Συμφωνία για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του εμπορίου (TRIPS)). Πολυάριθμοι επιχειρηματίες μικρομεσαίων κυρίως επιχειρήσεων — οι οποίες αποτελούν την κινητήρια δύναμη της καινοτομίας — εξακολουθούν να μην γνωρίζουν ακριβώς τι πρέπει να πράξουν σε περίπτωση παραβίασης της διανοητικής τους ιδιοκτησίας. Μεγάλο πρόβλημα για πολλές ΜΜΕ αποτελεί, εξάλλου, το εξαιρετικά υψηλό κόστος της προστασίας αυτής στην Ευρώπη, το οποίο είναι κατά πολύ υψηλότερο από ό,τι π.χ. στις ΗΠΑ. Όσον αφορά το κόστος κατοχύρωσης, εξαιρετικά σημαντικό είναι, επίσης, να καθιερωθεί επιτέλους, έπειτα από συζητήσεις 30 ετών, το κοινωτικό δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Πέντε έτη μετά την υποβολή συγκεκριμένης πρότασης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το θέμα βρίσκεται σε αδιέξοδο στο Συμβούλιο λόγω μιας διαφωνίας σχετικά με το γλωσσικό καθεστώς. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει οδηγία εναρμόνισης, με βάση το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα εξακολουθούσαν να ισχύουν τα εθνικά καθεστώτα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, αλλά θα υπόκεινται στην αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης. Με τον περιορισμό του αριθμού των γλωσσών σε δύο, στη γλώσσα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους και στα αγγλικά, θα μειωθεί σημαντικά το κόστος του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας, γεγονός που θα ωφελήσει ιδιαίτερα τις ΜΜΕ. Συγχρόνως, δημιουργείται ένα ανταγωνιστικό διεθνές δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Είναι, επίσης, απαραίτητο να μειωθούν στο ελάχιστο τα τέλη για τη διατήρηση σε ισχύ των υφιστάμενων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, τα οποία εφαρμόζονται σε πολλές χώρες της ΕΕ και τα οποία συγκαταλέγονται στους παράγοντες που εμποδίζουν την ανάπτυξη της καινοτομίας.

Ολοκληρωμένη προσέγγιση της έρευνας και της καινοτομίας

1.9 Τα 7^ο Ευρωπαϊκό πρόγραμμα-πλαίσιο ΕΤΑ και το Πρόγραμμα για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (ΠΑΚ) διαδραματίζουν, σε συνδυασμό με τα διαρθρωτικά ταμεία, πολύ σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά την προώθηση και τον προσανατολισμό. Τα μέσα του 7^{ου} ΠΠ ΕΤΑ είναι ουσιώδη για την βελτίωση της ανταγωνιστικής θέσης της ΕΕ και την ενίσχυση των πιο τεχνολογικά προηγμένων περιφερειών. Ο προϋπολογισμός δεν πρέπει να μειωθεί κατά τον καθορισμό των αντίστοιχων δημοσιονομικών προοπτικών.

1.10 Η ΕΤΠ ζητεί ρητά με τη γνωμοδότηση αυτή να ληφθεί μέριμνα για την ενθάρρυνση της δημιουργίας περιφερειακών οικονομικών συγκροτημάτων στην Ευρώπη (ευρωπαϊκών «valleys»). Για το σκοπό αυτό κρίνεται απαραίτητο οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων καθώς και του 7^{ου} Προγράμματος πλαισίου και του Προγράμματος για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία να αξιοποιούνται στις περιφέρειες κατά τρόπο πιο συντονισμένο. Η ΕΤΠ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις σχετικά με το θέμα αυτό.

Ιδιαίτερα σημαντική είναι, μεταξύ άλλων, η συγκέντρωση πόρων υπέρ της προηγμένης έρευνας, με βάση επικεφαλίδες όπως: «ενθάρρυνση της «ανοιχτής καινοτομίας» και «ανάπτυξη συσπειρώσεων στις περιφέρειες».

1.11 Για να αναπτυχθεί ένα βιώσιμο οικονομικό πρότυπο υψηλής τεχνολογίας στις περιφέρειες δεν αρκεί η πραγματοποίηση μαζικών επενδύσεων. Αυτό είναι το δίλημμα που εξάγεται από τις εμπειρίες που αποκομίστηκαν από την λειτουργία του πόλου υψηλής τεχνολογίας «Brainport Eindhoven». Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ποικίλων εφαρμογών ειδικών γνώσεων σε πολλές ταυτόχρονα αλυσίδες καινοτομίας διασφαλίζει, αφενός, τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης σε όλα τα επίπεδα και, αφετέρου, τη διατήρηση των γνώσεων αυτών στη συγκεκριμένη περιοχή. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις δικαιούνται από την άποψη αυτή να τους παρέχονται τα ίδια κίνητρα που παρέχονται και στους φορείς που παράγουν αυτές τις γνώσεις. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να προσανατολίσει τα διαρθρωτικά ταμεία πιο ελπιόσχημα και να τα αξιοποιήσει ως πολλαπλασιαστικούς συντελεστές για την ενθάρρυνση της εγκατάστασης πολλών αλυσίδων καινοτομίας σε κάθε περιφέρεια. Αυτό θα συμβάλει στη δημιουργία πολλών νέων θέσεων εργασίας για εργαζόμενους με επίπεδο μέσης, ανώτερης και ανώτατης εκπαίδευσης.

1.12 Σε σχέση με αυτό το τελευταίο σημείο, η ΕΤΠ ζητεί να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο ζήτημα της πρόσβασης των μεσaiών και μικρών επιχειρήσεων στους πόρους των ευρωπαϊκών προγραμμάτων-πλαisiών και των διαρθρωτικών ταμείων. Αυτό αποτελεί, κατά τη γνώμη της ΕΤΠ, μεγάλο πρόβλημα· χωρίς απλοποίηση, η φιλοδοξία της προαγωγής προπάντων των ΜΜΕ έχει ελάχιστες πιθανότητες επιτυχίας. Είναι σημαντικό να αναπτυχθεί περαιτέρω το πνεύμα της «ανοιχτής καινοτομίας», πράγμα που θα διευκολύνει την πρόσβαση των ΜΜΕ σε πιο ολοκληρωμένα σχέδια και πόρους.

1.13 Η πείρα από την περιφερειακή πολιτική καινοτομίας καταδεικνύει ότι οι ΜΜΕ ωφελούνται προπάντων από τη συνεργασία τους με μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Γι' αυτό, η ΕΤΠ τονίζει ότι η ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική θα πρέπει να επικεντρωθεί κατά τρόπο πιο σαφή στη συνεργασία των μεγάλων (1) και των μεσaiών ή μικρών επιχειρήσεων. Εξίσου σημαντική είναι και η συνεργασία μεταξύ ΜΜΕ και ερευνητικών κέντρων.

1.14 Τέλος, η ΕΤΠ διατυπώνει άλλη μία παρατήρηση σχετικά με τις δυνατότητες επίτευξης μιας πιο ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή ώστε η βιομηχανική πολιτική να συσχετιστεί στενά με την πολιτική για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Πρόκειται για μια σημαντική πρόκληση για την Ευρώπη. Υιοθετώντας ένα τέτοιο πρόγραμμα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να συμβάλει ώστε να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση, στο πλαίσιο της ανάπτυξης μιας βιώσιμης κοινωνίας της γνώσης στην Ευρώπη, σε νέες μορφές συνεργασίας και σε νέους συνδυασμούς προϊόντων-αγοράς σε τομείς όπως η υγειονομική περιθαλψη (τεχνολογική καινοτομία στον τομέα της ιατρικής), το περιβάλλον και η ενέργεια. Στα πεδία αυτά προσφέρονται ενδιαφέρουσες νέες αγορές για τις ευρωπαϊκές βιομηχανίες.

1.15 Έχουμε ήδη υπογραμμίσει την τάση συγκέντρωσης και εξειδίκευσης των σημαντικότερων οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρώπη. Η τάση αυτή μπορεί να ενισχυθεί και σε άλλους τομείς πολιτικής όπως, για παράδειγμα, στον τομέα της χωροταξίας ή στον τομέα των σύγχρονων υποδομών. Η ευρωπαϊκή πολιτική θα πρέπει να προσανατολιστεί περισσότερο προς την δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών για την ανάπτυξη (διασυνοριακών) διεθνών κέντρων αριστείας, τα οποία θα συνδέονται και θα εξυπηρετούνται με σύγχρονες ευρωπαϊκές υποδομές. Επίσης αξίζει κάθε υποστήριξη η πρόταση του Προέδρου της Επιτροπής, κ. Barroso, σχετικά με την ίδρυση ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου (Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας (ΕΙΤ)). Με την ίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Τεχνολογικού Ινστιτούτου Αριστείας μπορεί να αναχαιτισθεί η περαιτέρω διαφυγή 'εγκεφάλων' προς άλλες περιοχές του κόσμου. Είναι πλέον επείγουσα ανάγκη να διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση ένα ίδρυμα ικανό να ανταγωνιστεί σχολές όπως π.χ. το ΜΙΤ της Βοστώνης.

(1) Στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να δοθεί επίσης προσοχή στην έννοια «μεγάλες επιχειρήσεις».

Προτάσεις ανά τομέα

1.16 Οι νέες πρωτοβουλίες που θα παρουσιάσει η Επιτροπή είναι:

- φόρουμ για τα φάρμακα,
- ενδιάμεση εξέταση της στρατηγικής για τις βιολογικές επισημίες και τη βιοτεχνολογία,
- νέες ομάδες υψηλού επιπέδου για τη βιομηχανία χημικών και την αμυντική βιομηχανία,
- ευρωπαϊκό διαστημικό πρόγραμμα,
- ειδική ομάδα για την ανταγωνιστικότητα στον τομέα των ΤΠΕ,
- διάλογος σχετικά με την πολιτική για τη μηχανολογία,
- μελέτες για την ανταγωνιστικότητα (ΤΠΕ, τρόφιμα, μόδα και σχέδιο).

1.17 Από τις τομεακές μελέτες στις οποίες βασίστηκε το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής προκύπτει ότι πολλές ευρωπαϊκές βιομηχανίες έχουν τη δυνατότητα να παραμείνουν ανταγωνιστικές σε παγκόσμιο επίπεδο. Για να μπορεί μία βιομηχανία να παρουσιάζει επιδόσεις παγκοσμίου κλίμακας είναι απαραίτητο να μπορεί να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις σε γνώσεις και καινοτομία που επιβάλλουν τα νέα προϊόντα και οι νέες διαδικασίες παραγωγής.

1.18 Είναι σημαντικό να συνεχιστεί η υποστήριξη αυτής της διεργασίας μεταλλαγής και μεταρρύθμισης τόσο εκ μέρους της ΕΕ όσο και εκ μέρους των μεμονωμένων κρατών μελών. Όσον αφορά την υποστήριξη από την ΕΕ, η ΕΤΠ φρονεί ότι τα τρέχοντα ευρωπαϊκά προγράμματα-πλαίσια παρέχουν αποτελεσματικά σχετικά μέσα, σε συνδυασμό με τα (νέα) διαρθρωτικά ταμεία.

1.19 Στους τομείς όπως οι βιομηχανίες μηχανημάτων και συστημάτων, η εστίαση και η μάζα αποτελούν στοιχεία καθοριστικής σημασίας για την χάραξη των ευρωπαϊκών στρατηγικών προγραμμάτων. Τα στρατηγικά προγράμματα ENIAC και Artemis έχουν από αυτή την άποψη καίρια σημασία για τις ευρωπαϊκές και τις εθνικές επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα.

1.20 Παρότι η ανταγωνιστικότητα των επιμέρους τομέων πρέπει να εξακολουθήσει να προωθείται με την ίδια προσοχή, είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η μελλοντική ευημερία της Ευρώπης θα εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις διατομεακές δραστηριότητες. Αυτό το σημείο πρέπει να προσεχθεί ιδιαίτερος στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής. Η βιομηχανική πολιτική μπορεί να συμβάλει στην επίτευξη των εξελίξεων σε αυτόν τον τομέα μέσω της ενθάρρυνσης «διατομεακών συγκροτώσεων», οι οποίες οδηγούν εξ ορισμού σε άλματα προόδου και σε θεματικές καινοτομίες στα προϊόντα και τις αγορές. Σε ορισμένους τομείς αυτό αρχίζει ήδη να γίνεται αισθητό· μπορούν να αναφερθούν οι τομείς των τροφίμων και των φαρμακευτικών προϊόντων (βιοεπισημίες), η βιοϊατρική τεχνολογία, η αυτοκινητοβιομηχανία και τα συστήματα υψηλής τεχνολογίας.

1.21 Από την άποψη αυτή, οι τέσσερις ευρείες κατηγορίες που προσδιορίζονται στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής δεν καλύπτουν όλους τους τομείς. Από τη βιομηχανία των βιοεπισημών απουσιάζει, για παράδειγμα, ο σημαντικός τομέας της «Μοριακής ιατρικής». Πρέπει επίσης να αναφερθούν ρητά η νανοηλεκτρονική και τα ενσωματωμένα συστήματα υπολογιστών. Για τις «βιομηχανίες μόδας και σχεδίου», πάλι, ενόψει των τρεχουσών εξελίξεων σε αυτόν τον τομέα, θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί ο ευρύτερος όρος «δημιουργικές βιομηχανίες».

1.22 Από τα πιο πάνω προκύπτει ότι η ενθάρρυνση της ανάπτυξης συνεκτικών συγκροτημάτων βιομηχανικής δραστηριότητας και η προώθηση των νεοεμφανιζόμενων μορφών βιομηχανικής δραστηριότητας αποκτούν ολοένα μεγαλύτερη σημασία. Η

ΕΤΠ ζητεί το σημείο αυτό να υπογραμμιστεί εντονότερα και σαφέστερα στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής.

1.23 Το λεγόμενο «μοντέλο των συσπειρώσεων» — που συνεπάγεται την εντατική και διαρθρωμένη συνεργασία των δημόσιων αρχών, των επιχειρήσεων και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων — αποτελεί, συνεπώς, καθοριστικό παράγοντα επιτυχίας για όλες τις καινοτόμους περιφέρειες στην Ευρώπη, όπως είναι, για παράδειγμα, η περιφέρεια της Στοκχόλμης, η Βαυαρία, οι περιφέρειες Ile-de-France και Rhône-Alpes και το νοτιοανατολικό τμήμα των Κάτω Χωρών. Αυτή η προσέγγιση με βάση τις συσπειρώσεις θα πρέπει να υποστηριχθεί δυναμικά στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης και καλύτερα ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής.

2. Άλλες συστάσεις της Επιτροπής των Περιφερειών

Η Ευρώπη το 2027 (ένα σενάριο για το μέλλον)

2.1 Το πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής βασίζεται στη στρατηγική της Λισσαβώνας και στους στόχους του Γκέτεμποργκ και συνιστά, από αυτή την άποψη, ένα συνεκτικό σύνολο. Όπως η ΕΤΠ έχει ήδη επανειλημμένως επισημάνει, το πρόγραμμα περιέχει πολλές καλές και αξιόλογες προθέσεις. Λίγοι θα διαφωνήσουν με την άποψη αυτή. Αυτό που λείπει, ωστόσο, είναι ένα σαφές όραμα για το μέλλον όσον αφορά τις δυνατότητες της Ευρώπης να βελτιώσει τη θέση της έναντι των ανταγωνιστών της στον υπόλοιπο κόσμο.

2.2 Η ΕΤΠ συνιστά να αναπτυχθεί ένα όραμα που να μπορεί να κινησει το ενδιαφέρον και να εμπνεήσει ενθουσιασμό. Πού θα βρίσκεται η Ευρώπη το 2027; Πώς θα έχουν ανταποκριθεί οι ευρωπαϊκές βιομηχανίες στις απαιτήσεις που διατυπώθηκαν το 2006; Πώς θα έχουν συμβάλει οι επενδύσεις σε «έξυπνες περιφέρειες» στην οικονομική και κοινωνική ανανέωση σε όλα τα κράτη μέλη; Πόσο θα έχουμε επιτύχει, επιδιώκοντας να εδραιώσουμε μία βιώσιμη κοινωνία της γνώσης, να μετατρέψουμε τα ζητήματα της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της υγειονομικής περιθάλψης σε νέες ευκαιρίες και αγορές; Και τα λοιπά.

Επένδυση στις «ευρωπαϊκές περιφέρειες αιχμής» και αλληλεπίδραση με τις περιφέρειες

2.3 Η ΕΤΠ συνιστά να αυξηθούν οι επενδύσεις στις υποσχόμενες εξελίξεις στις διάφορες περιφέρειες και να συσχετιστούν με τις οικονομικές συγκεντρώσεις και ειδικεύσεις που θα αναπτύσσονται όλο και πιο έντονα κατά τα προσεχή έτη στην Ευρώπη. Το σχετικό σκεπτικό είναι ότι η υποστήριξη των πιο προηγμένων περιφερειών θα συμβάλει σημαντικά στην ευρύτερη οικονομική και κοινωνική ανανέωση, σε όλα τα κράτη μέλη της Ευρώπης.

2.4 Η ΕΤΠ συνιστά επίσης να υιοθετηθούν, στο πλαίσιο της νέας βιομηχανικής πολιτικής της ΕΕ, κριτήρια που να επιτρέπουν τον εντοπισμό δυναμικών περιφερειών αιχμής τόσο στην Ευρώπη όσο και σε κάθε κράτος μέλος, ώστε να μπορούν να διοχετευθούν προς αυτές τις ανταγωνιστικές περιφέρειες πόροι των ευρωπαϊκών προγραμμάτων επενδύσεων, ως συμπλήρωμα των εθνικών και των περιφερειακών επενδύσεων, αλλά και για να υποστηριχθεί η υλική και η άυλη παραγωγή τους.

Η νέα ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική, η οποία στρέφεται πλέον προς τις εξελίξεις που διανοίγουν νέες προοπτικές και προς νέες περιφερειακές οικονομικές συμπράξεις, θα πρέπει επίσης να λάβει σαφώς υπόψη, στο πλαίσιο της προαγωγής της «νέας αλληλεγγύης», την ανάγκη να προωθηθεί η ανάπτυξη των περιφερειών που παρουσιάζουν καθυστέρηση. Η ΕΤΠ προτείνει στην Επιτροπή να καθιερώσει ένα σύστημα το οποίο να λειτουργεί ως μοχλός, π.χ. να εξαρτά τη χορήγηση πόρων με βάση τα ευρωπαϊκά προγράμματα-πλαίσια και τα διαρθρωτικά ταμεία από την ανάπτυξη διαπεριφερειακών οικονομικών εταιρικών σχέσεων.

Από την τομεακή προσέγγιση προς μια προσέγγιση συσπειρώσεων (νέοι τομείς)

2.5 Η προώθηση των κορυφαίων ευρωπαϊκών τομέων στο υψηλότερο διεθνές επίπεδο είναι και παραμένει σημαντικός στόχος της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής. Η μελλοντική ευημερία θα εξαρτάται όλο και περισσότερο από τις διατομεακές δραστηριότητες. Συνιστάται να προβληθούν καλύτερα οι ήδη υπάρχουσες αυτόνομες εξελίξεις στις «ευρείες κατηγορίες» του προγράμματος εργασίας της Επιτροπής.

2.6 Γι' αυτό, η ΕΤΠ συνιστά να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή, στο πλαίσιο της νέας βιομηχανικής πολιτικής της Επιτροπής, στη στρατηγική σημασία μιας διατομεακής προσέγγισης και να αναγνωριστούν οι δυναμικοί των «διατομεακών αλληλεπιδράσεων». Η διαρθρωμένη συνεργασία δημόσιων αρχών, επιχειρήσεων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, γνωστή και ως «Triple Helix», αποτελεί, συνεπώς, απαραίτητη προϋπόθεση για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί. Το μοντέλο συσπειρώσεων αυτό αποτελεί ένα από τα κύρια στοιχεία της νέας ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής.

2.7 Η ενθάρρυνση των «διατομεακών αλληλεπιδράσεων» στοχεύει στην καινοτομία και στην επίτευξη εντελώς νέων συνδυασμών προϊόντος-αγοράς στη βιομηχανία. Οι αλληλεπιδράσεις αυτές δεν περιορίζονται, ωστόσο, μόνο στο εσωτερικό των βιομηχανικών τομέων· οι αλληλεπιδράσεις με άλλους, π.χ. κοινωνικούς, τομείς παράγουν μια νέα δυναμική. Η ΕΤΠ εφιστά την προσοχή στην αλληλεπίδραση της βιομηχανίας με τον τομέα της τέχνης και του πολιτισμού (δημιουργική βιομηχανία), στην αλληλεπίδραση διάφορων πολιτισμών μεταξύ τους (νέα διαπολιτισμική επιχειρηματικότητα) ή στην αλληλεπίδραση βιομηχανίας-επαγγελματικής κατάρτισης (νέα τεχνογνωσία). Η ΕΕ είναι σε θέση και οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ενθαρρυντικό ρόλο και σε αυτούς τους τομείς. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να δώσει ιδιαίτερη σημασία στα θέματα αυτά στο πλαίσιο των προγραμμάτων των νέων διαρθρωτικών ταμείων.

Ενθάρρυνση μεγαλύτερης ολοκλήρωσης

2.8 Οι προτάσεις ιδιαίτερα για την ανάπτυξη διατομεακών πρωτοβουλιών παρέχουν προοπτικές για μία μεγαλύτερη ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η ΕΤΠ ζητεί να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στα ακόλουθα σημεία:

- στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της υγειονομικής περιθαλψής, όπου προτείνεται η «κοινωνική προβληματική» να μετασχηματιστεί σε νέες δυνατότητες, στο πλαίσιο της μελλοντικής βιώσιμης ευρωπαϊκής κοινωνίας της γνώσης,
- στη σύσταση μιας ευρωπαϊκής ειδικής ομάδας για την «κοινωνική καινοτομία», η οποία δεν θα πρέπει να είναι ανεξάρτητη από την ευρωπαϊκή βιομηχανική πολιτική, αλλά αντίθετα να αποτελεί τον ίδιο τον πυρήνα της, και η οποία αφενός θα πρέπει να δίνει τη δέουσα προσοχή στο προσωπικό υψηλής ειδίκευσης και αφετέρου να διανοίγει προοπτικές στο εργατικό δυναμικό με τη χαμηλότερη ειδίκευση,
- στην υιοθέτηση μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης της έρευνας και της καινοτομίας, η οποία να διασφαλίζει τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ των προγραμμάτων-πλαισίων και των διαρθρωτικών ταμείων σε ό,τι αφορά τα σχέδια και τις κατευθυντήριες γραμμές και, ιδιαίτερα, την συγκέντρωση πόρων υπέρ της προηγμένης έρευνας,

- στην πολιτική των δημόσιων συμβάσεων, η οποία δεν έχει ληφθεί καθόλου υπόψη, αλλά η οποία ωστόσο θα έπρεπε να συγκαταλέγεται και αυτή στις διατομεακές πρωτοβουλίες πολιτικής για τη στήριξη των ΜΜΕ, οι οποίες δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να συμμετάσχουν στις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων της ΕΕ,
- σε άλλους τομείς πολιτικής της ΕΕ που συμβάλλουν επίσης στη δημιουργία (διασυνοριακών) κέντρων διεθνούς αριστείας στην Ευρώπη.

Λιγότερη γραφειοκρατία και ευκολότερη πρόσβαση για τις ΜΜΕ

2.9 Στο σχέδιο εργασίας της Επιτροπής αποδίδεται δικαίως μεγάλη αξία στην ικανότητα καινοτομίας των μεσαίων και μικρών επιχειρήσεων. Το κατά πόσον ωστόσο οι επιχειρήσεις αυτές θα μπορέσουν να επωφεληθούν της ευρωπαϊκής βιομηχανικής πολιτικής θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από την απλοποίηση των ευρωπαϊκών ρυθμίσεων. Έτσι όπως είναι σήμερα διατυπωμένες οι προτάσεις για τις ΜΜΕ, μειώνονται σημαντικά, π.χ. οι δυνατότητες επιδότησης των δράσεων Ε&Α των ΜΜΕ, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με τον στόχο της ενίσχυσης της ανταγωνιστικής θέσης της Ευρώπης στον κόσμο. Σήμερα μία μεσαία επιχείρηση των ΗΠΑ αφιερώνει στην Ε&Α επταπλάσιους πόρους από ό,τι μία ΜΜΕ της ΕΕ.

2.10 Σύντομα καμία επιχείρηση δεν θα είναι διατεθειμένη και δεν θα είναι σε θέση να ανταποκριθεί σε όλες τις διοικητικές απαιτήσεις της ΕΕ για να λάβει επιδότηση 15 %. Η ΕΤΠ ζητεί, συνεπώς, να μειωθούν σημαντικά οι γραφειοκρατικές απαιτήσεις που ισχύουν για την πρόσβαση των ΜΜΕ στους πόρους των ευρωπαϊκών προγραμμάτων-πλαισίων και των διαρθρωτικών ταμείων. Θα υποστηρίξει πλήρως κάθε σχετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Στο πλαίσιο αυτό, η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών, ως της πλησιέστερης στις ΜΜΕ βαθμίδας διακυβέρνησης, θα διευκολύνει την πρόσβασή τους στις κοινοτικές ενισχύσεις.

2.11 Η μείωση του ρυθμιστικού παρεμβατισμού και του διοικητικού φόρτου που απορρέει από τις ευρωπαϊκές ρυθμίσεις, σε συνδυασμό με μια λεπτομερή ανάλυση κόστους-οφέλους των ρυθμίσεων αυτών, αποτελούν καθοριστική προϋπόθεση για την υλοποίηση των στόχων της Λισαβώνας. Είναι σημαντικό από την άποψη αυτή να πραγματοποιηθεί μία εκτίμηση του αντίκτυπου που έχει στις επιχειρήσεις η ευρωπαϊκή νομοθεσία. Για να εξασφαλισθεί η ποιότητα αυτής της αξιολόγησης θα πρέπει να ανατεθεί σε τρίτους διότι με τον τρόπο αυτό θα είναι αμερόληπτη. Η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να υποβάλει το συντομότερο δυνατό σχετικές προτάσεις. Ο μηχανισμός που καθιερώθηκε για τον σκοπό αυτό στην Ολλανδία και ο οποίος περιλαμβάνει τη σύσταση ενός ανεξάρτητου οργανισμού ελέγχου (Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten, ACTAL) θα μπορούσε να χρησιμεύσει ως σημείο αφετηρίας.

Συμπέρασμα

Η ΕΤΠ ευελπιστεί ότι θα υπάρξουν αντιδράσεις στις προτάσεις και συστάσεις που διατυπώνει στη γνωμοδότηση αυτή, ενόψει της ενδιάμεσης αξιολόγησης στην οποία πρόκειται να προβεί σύντομα η Επιτροπή. Η Επιτροπή καλείται επίσης να εξετάσει το ενδεχόμενο της εκπόνησης ετήσιας έκθεσης παρακολούθησης, για την οποία η ΕΤΠ είναι πρόθυμη να διατυπώσει παρατηρήσεις.

Βρυξέλλες, 14 Ιουνίου 2006

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Michel DELEBARRE